

ІНТЕГРОВАНІ ФОРМУВАННЯ ЗА УЧАСТЮ М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

О.О. Кутас

Національний університет харчових технологій

У структурі харчової переробної промисловості м'ясопереробна галузь є однією з найбільш значущих галузей, що грає важливу роль у питанні забезпечення продовольчої безпеки нашої країни. Виробництво продукції тваринництва є одним із найскладніших сегментів м'ясопродуктового підкомплексу АПК, що об'єднує фермерів, тваринників та сільськогосподарські підприємства, що займаються вирощуванням і забоєм худоби, переробкою м'яса та реалізацією готової продукції. Головними факторами впливу на розвиток та ефективність діяльності м'ясопереробних підприємств є стан сировинної бази, тобто тваринництва і виробництва кормів.

М'ясна галузь за період незалежності України зазнала значних змін. Нарощування поголів'я птиці на тлі скорочення поголів'я ВРХ пов'язане з тим, що виробництво м'яса птиці є інвестиційно привабливим і потребує значно меншого часу для досягнення кондиційної ваги порівняно з вирощуванням ВРХ. Крім того, переважна частина наявного поголів'я корів утримується господарствами населення. Ключовими чинниками, що зумовили збитковість вирощування ВРХ, є зростання собівартості виробництва та проблеми, пов'язані з розвитком рослинництва, адже між галузями рослинництва та тваринництва існує тісний зв'язок. Саме рослинництво забезпечує створення кормової бази для тваринництва, а протягом останнього часу у розвитку вітчизняної галузі виробництва кормів спостерігаються негативні тенденції.

В умовах скорочення обсягів виробництва м'яса вітчизняні переробні підприємства для забезпечення власних виробничих потужностей змушені завозити сировину з інших регіонів країни, що впливає на зростання собівартості та ціни м'ясних виробів. Проблему із нестачею сировини м'ясопереробні підприємства намагаються вирішити за рахунок використання замінників, інгредієнтів та поліпшувачів смакових якостей продукції, що відображається на якості готової продукції.

Отже, основою розвитку м'ясопереробних підприємств є створення власної сировинної бази, для якої потрібно мати площі під засівні угіддя та пасовища, збільшувати урожайність кормових культур, що можливо за рахунок об'єднання з іншими сільськогосподарськими господарствами, які займаються виробництвом кормів та вирощуванням худоби, або побудови власних комплексів [1].

До катастрофічного зниження обсягів виробництва м'ясної продукції м'ясопереробних підприємств та погіршення забезпечення населення високоякісними вітчизняними продовольчими товарами можна додати і такі фактори, як відсутність обігових коштів, низькі норми амортизації, високий рівень інфляції, які не дозволяють підприємствам купувати нове обладнання, впроваджувати сучасну техніку і технології та здійснювати повноцінний ремонт основних засобів.

Основою зростання ефективності м'ясопродуктового підкомплексу АПК є підвищення ефективності діяльності його учасників. За рахунок об'єднання різних видів ресурсів, забезпечення повного циклу від виробництва сировини до реалізації готової продукції зростають обсяги виробництва, вирішуються завдання реструктуризації підприємств та удосконалюється їх організаційно-виробнича структура. Формування інтегрованих структур у досліджуваній галузі може створити їх учасникам переваги у вигляді економії за рахунок вертикальної інтеграції, комбінування взаємодоповнюючих ресурсів, податкової оптимізації, завантаження надлишкових виробничих потужностей, підвищення якості та ефективності управління. Це підтверджує необхідність створення інтегрованих формувань у м'ясопродуктовому підкомплексі.

Починаючи з 2006 року в Україні почали з'являтися не просто великі товарні структури виробництва м'яса та м'ясних продуктів, а саме вертикально інтегровані структури. Організація таких структур стала економічно обумовленою та економічно доцільною.

Вертикально інтегровані структури мають свої принципові особливості формування. Для розвитку таких структур важливе значення має: правильний вибір критеріїв формування; вибір координатора та формування на його базі керуючої компанії, яка б не лише консолідувала матеріальні ресурси та виробничий капітал, а й здійснювала б функції оперативного управління інтегрованою системою виробництва; створення стратегічних планів шляхом здійснення стратегічного маркетингового планування.

Формування вертикально інтегрованих структур у різних сегментах м'ясної галузі відбувається за принципом виробничого ланцюжка від великомасштабного сільськогосподарського виробництва до виробництва кінцевої продукції. Всі інтегровані підприємства формуються на принципах добровільності, цілісності, «провідної ланки», підтримки і сприяння з боку адміністративних органів.

До переваг, що властиві агрохолдингам, належать: невисока виробнича собівартість і висока додана вартість продукції; розвинена система логістики; розвинена інфраструктура; впровадження інноваційних технологій у виробництво; ефективне використання наявних ресурсів; високий професійний рівень і кваліфікація управлінського складу; високий рівень техніко-технологічного забезпечення тощо [2].

Основною метою інтегрованих об'єднань є підвищення ефективності господарювання всіх його учасників. У межах таких об'єднань можливе узгодження планування обсягів виробництва, товарно-фінансового обороту, рішень і дій щодо подолання кризових явищ, раціонального використання кадрового потенціалу та сировинних, матеріальних, паливно-енергетичних ресурсів, скорочення транспортно-заготівельних і збутових витрат. Також при об'єднанні підприємств з'являється можливість накопичення та концентрації фінансових ресурсів, узгодження формування перспектив розширеного виробництва [1]. Інтегровані форми здатні забезпечувати адаптацію сільськогосподарських і переробних підприємств до ринкових умов господарювання і створювати умови для формування виробництва нового типу.

Таким чином, одним із пріоритетних напрямів розвитку стає орієнтація на формування ринкових структур, створених на принципах вертикальної інтеграції. Це перспективний напрям для України, який відповідає світовим тенденціям у сфері концентрації і навіть глобалізації виробництва.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Соломчук Л.М. Агропромислова інтеграція – основа для моделювання ефективного розвитку підприємств м'ясної промисловості / Л.М. Соломчук // Інтелект ХХІ. – 2015. – № 1. – С. 24-30.

2. Шпиг Ю.М. Формування та розвиток інтегрованих структур: особливості, переваги, проблеми розвитку / Ю.М. Шпиг // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2013. – № 5 (56). – С. 39-42.